

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obchodování s produkty z tuleňů

KOM(2008) 469 v konečném znění – 2008/0160 (COD)

(2009/C 218/12)

Dne 25. září 2008 se Rada, v souladu s článkem 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obchodování s produkty z tuleňů“

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. ledna 2009. Zpravodajem byl pan NARRO.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 26. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 95 hlasy pro, 59 hlasy proti a 30 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV vítá iniciativu Evropské komise zaměřenou na harmonizovanou regulaci obchodu s produkty z tuleňů. Stávající situace v této oblasti je neudržitelná a je vhodné na mezinárodní úrovni požadovat zásadní změny.

1.2 Vzhledem k tomu, že Smlouva neobsahuje specifický právní základ pro otázky dobrých životních podmínek zvířat, považuje Výbor za vhodné, že byl pro legislativní zásah v této oblasti zvolen článek 95 Smlouvy o ES „fragmentace vnitřního trhu“. Judikatura Společenství potvrdila oprávněnost tohoto rozhodnutí.

1.3 Výbor navrhuje odklad vstupu v platnost systému výjimek a navrhuje Komisi, aby předložila v roce 2012 podrobnou zprávu o vývoji právních předpisů v oblasti lovu tuleňů, která bude základem pro případné udělování odchylek od roku 2012.

1.4 Během prvních tří let uplatňování nového nařízení by měl být zákaz absolutní, s jedinou výjimkou inuitské komunity, pro niž je lov tuleňů otázkou přežití.

1.5 Aby byla zaručena funkčnost opatření obsažených v legislativním návrhu, je bezpodmínečně nutné, aby Komise zřídila účinné systémy kontroly. Kontrola nesmí být prováděna pouze státem, který žádá o odchylku. Komise musí dohlížet na správné uplatňování obsahu příslušných právních předpisů v terénu.

1.6 Výbor žádá Komisi, aby vypracovala příslušné studie s cílem stanovit dopady, které na zachování druhu mohou mít změny klimatu.

2. Úvod

2.1 Ploutvonožci je skupina živočichů, která zahrnuje celkem 33 druhů tuleňů, lachtanů, rypoušů sloních a mrožů. Jsou to savci různých velikostí, kteří se na pevnině či na ledu shromažďují do velkých skupin za účelem rozmnožování.

2.2 I když ekologické organizace ⁽¹⁾ začínají upozorňovat na silný úbytek populací tuleňů, k němuž dochází mimo jiné z důvodu změn klimatu, organizace lovců a vlády států, v nichž se tuleni rozmnožují, odmítají, že by tento druh byl ohrožen a poukazují na to, že existuje zhruba 15 miliónů tuleňů, které lze lovit. Debata o lovu tuleňů se v posledních letech soustředila na otázky dobrých životních podmínek zvířat a ponechala v pozadí aspekty související se zachováním druhu. EU má k dispozici zvláštní právní předpisy, které se týkají ochrany tuleňů ⁽²⁾.

2.3 Tuleni jsou komerčně loveni v Kanadě, Grónsku, Namibii, Norsku a Rusku. Všechny tyto země mají různé právní předpisy pro regulaci lovu tuleňů. Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) poukázal na to, že neexistuje dostatek věrohodných údajů o populacích tuleňů a o počtu každoročně zabitých zvířat. Z údajů poskytnutých úřady jednotlivých států vyplývá, že nejvíce tuleňů se každoročně uloví v Kanadě (zhruba

⁽¹⁾ Technický brífink IFAW, 2008/01.

⁽²⁾ Směrnice 92/43 ze dne 21. května 1992.

300 000). Dle údajů kanadské vlády⁽¹⁾ bylo za rok 2008 uloveno 275 000 tuleňů a bylo uděleno celkem 17 000 lovecských licencí. Daleko za Kanadou stojí Grónsko⁽²⁾ s 160 000 a Namibie⁽³⁾ s 80 000 ulovenými zvířaty za rok.

2.4 V Evropské unii dochází k zabíjení a stahování z kůže ve dvou státech, ve Finsku a Švédsku. Produkty z tuleňů se vyrábí ve Spojeném království (Skotsko). Na území Společenství nemá tato činnost komerční rozměr jako v Norsku či Kanadě, nýbrž slouží jako aktivita pro volný čas a ke kontrole populací živících se rybami.

2.5 Tuleňi jsou zabíjeni za účelem využití jejich kůže na kabáty, tuků na výrobu oleje, masa na krmení zvířat a jejich pohlavní orgány, které jsou stále oblíbenější v Asii, jsou používány k výrobě afrodisiak.

2.6 Tuleň je možné zabít různými způsoby. Nejběžnějšími nástroji jsou pušky a hakapik (druh dlouhého cepínu na jedné straně zakončeného jako kladivo). Tento druh cepínu, který se jmenuje hakapik, vypadá jako jednoduchý primitivní nástroj, ale vědci jej považují za nejúčinnější způsob, jak rychle omráčit a zabít tuleň.

2.7 EFSA konstatoval ve svém vědeckém stanovisku⁽⁴⁾ vydaném v roce 2007, že „je možné zabít tuleň rychle a efektivně, aniž by jim to způsobovalo zbytečnou bolest či utrpení“. EFSA nicméně uznává, že v praxi není zabíjení vždy ohleduplné a účinné. Různé vnitrostátní předpisy stanovují rozměry a způsoby použití hakapiku, jakož i ráži pušek a rychlost střeliva.

3. Shrnutí návrhu Komise

3.1 Evropský parlament schválil dne 26. září 2006 prohlášení⁽⁵⁾, ve kterém vyzývá Evropskou komisi k vypracování legislativních návrhů zaměřených na regulaci dovozu, vývozu a prodeje produktů ze dvou druhů tuleňů, tuleňů grónských a čepcolů hřebenatých. V prohlášení se dále požadoval specifický přístup k tradičnímu lovu tuleňů, který provádí inuitské komunity.

3.2 Parlamentní shromáždění Rady Evropy přijalo doporučení o lovu tuleňů, které vyzývá členské státy, aby zakázaly veškeré způsoby lovu, které jsou kruté a které nezaručují okamžitou smrt zvířete.

⁽¹⁾ Seals and sealing in Canada, Facts about seals 2008.

⁽²⁾ Groenlandia home Rule 2006.

⁽³⁾ EFSA report: „Animal welfare aspects of the killing and skinning of seals“, december 2007.

⁽⁴⁾ Vědecké stanovisko EFSA ze dne 6. prosince 2007, EFSA Journal (2007) 610, s. 122.

⁽⁵⁾ Prohlášení 38/2006 Evropského parlamentu.

3.3 Belgie, Nizozemsko a Slovinsko vypracovaly v posledních letech vnitrostátní zákony zakazující výrobu produktů získaných z tuleňů a jejich uvádění na trh. Další státy EU se také rozhodly regulovat tuto oblast a jejich vnitrostátní zákony se v současné době nachází ve fázi přípravy.

3.4 Evropská komise zahájila na začátku roku 2007 konzultaci zainteresovaných stran, z níž vyplynulo vědecké stanovisko předložené Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA)⁽⁶⁾. V dubnu 2008 předložilo Generální ředitelství Evropské komise pro životní prostředí studii možného dopadu zakazu obchodování s produkty z tuleňů.

3.5 Dne 23. července 2008 zveřejnila Evropská komise návrh nařízení⁽⁷⁾ o obchodování s produkty z tuleňů. Zvoleným právním základem návrhu jsou články 95 a 133 Smlouvy o založení Evropského společenství. Článek 95 se týká fragmentace vnitřního trhu a článek 133 se týká společné obchodní politiky. Kritéria pro volbu právního základu, který poskytuje článek 95, byla stanovena judikaturou Soudního dvora.

3.6 Návrh nařízení Komise zakazuje uvádění produktů z tuleňů na trh Společenství a jejich dovoz na tento trh, tranzit přes tento trh nebo vývoz z tohoto trhu. Zavádí se však systém výjimek, který umožní uplatnit odchylky od obecného pravidla v případě, že bude splněna řada podmínek týkajících se dobrých životních podmínek zvířat, které jsou shrnuty v tomto nařízení⁽⁸⁾. Uvedené podmínky mají zaručit, že tuleňi jsou zabíjeni a stahování z kůže způsobem, který jim nepůsobí zbytečnou bolest, rozrušení a jiné formy strádání.

3.7 Evropská komise udělila automatickou výjimku pro tradiční lov tuleňů, který provádí Inuité jako způsob obživy. Prováděcí předpisy stanoví vhodná opatření pro zaručení původu produktů z tuleňů.

3.8 Členské státy jednou za pět let předloží Komisi zprávu shrnující činnosti podniknuté při prosazování tohoto nařízení.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV s uspokojením hodnotí iniciativu Evropské komise zaměřenou na harmonizovanou regulaci přijatelných metod lovu tuleňů a uvádění produktů z tuleňů na trh.

⁽⁶⁾ Vědecké stanovisko EFSA ze dne 6. prosince 2007, EFSA Journal (2007) 610, s. 122.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 469 v konečném znění.

⁽⁸⁾ Čl. 4 odst. 1 návrhu nařízení.

4.2 Návrh nařízení se zabývá dobrými životními podmínkami zvířat a nezmiňuje problematiku související se zachováním druhu. Evropské ekologické organizace zdůraznily, že do legislativního textu je nutné zahrnout aspekty zachování druhu. EU má však dobrou legislativu v oblasti zachování a disponuje specifickými nástroji na zachování tuleňů, které doplňují opatření obsažená v tomto návrhu.

4.3 Je zřejmé, že změny klimatu (zejména tání ledovců) přímo ovlivní životní a reprodukční podmínky tuleňů. Z tohoto důvodu je Evropská komise žádána, aby provedla příslušná hodnocení a vědecké studie s cílem poskytnout pravdivé údaje o možném negativním dopadu změn klimatu na populaci tuleňů, a případně přezkoumala a přijala nástroje na úrovni Společenství v oblasti zachování druhů.

4.4 EU nemá ve Smlouvě o založení Evropského společenství specifický právní základ pro regulaci aspektů týkajících se dobrých životních podmínek zvířat. Neexistence tohoto explicitního právního základu vede EU k tomu, aby tento nedostatek pokryla prostřednictvím jiných právních základů, které jsou však pro řešení této otázky stejně tak oprávněné. V tomto případě poskytuje sporný článek 95 „fragmentace vnitřního trhu“ EU možnost harmonizovat legislativy zaměřené na dobré životní podmínky zvířat – koncept dobrých životních podmínek zvířat byl judikaturou Společenství kvalifikován jako „obecný zájem“. EHSV vyjádřil ve svém stanovisku o kočiči a psí kůži⁽¹⁾ souhlas s uvedeným právním základem pro rozhodování v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a zdůraznil jeho soulad s obchodními předpisy, které vypracovala Světová obchodní organizace.

4.5 Chybějící kontrola Společenství v této oblasti, nedostatek údajů (oficiálně uznaný EFSA) a související hospodářský zájem ztěžují možnost mít pravdivý a nezkrácený pohled na lov tuleňů mimo EU. Případné legislativní změny v zemích, kde se tuleni zabíjejí, s cílem přizpůsobit je novým požadavkům Společenství, nemusí v praxi znamenat významné zlepšení podmínek, za kterých jsou tuleni zabíjeni.

4.6 Obecný zákaz doprovázený systémem dodatečných výjimek je inovačním nástrojem, který by mohl být významným precedencem v budoucích právních postupech Společenství. Z tohoto důvodu EHSV nezamítá úplně systém výjimek Společenství, ale žádá, aby byl jeho vstup v platnost odložen tak, aby během prvních tří let uplatňování tohoto nařízení byl tento obecný zákaz absolutní s jedinou výjimkou inuitské komunity, pro niž je lov tuleňů otázkou přežití. Odklad by EU umožnil po technické stránce vytvořit systém výjimek, který by byl podrob-

nější a přísnější než obecný systém předložený v původním návrhu, usnadnil by kontrolu a stanovil nové hodnotící prvky pro posuzování možného udělení výjimky.

4.7 Předložení zprávy Společenství v roce 2012 o změnách, které proběhly ve vnitrostátních legislativách s ohledem na lov tuleňů, uplatňování v praxi a mechanismy kontroly by mohly být velmi užitečné pro to, aby orgány Společenství mohly od tohoto data vyhodnocovat dosažený pokrok a rozhodnout případně o udělení výjimky. Nedostatek údajů je důvodem většího úsilí Společenství při shromažďování všech relevantních a potřebných údajů.

4.8 EHSV doufá, že legislativní návrh Komise bude skutečným podnětem pro státy, ve kterých dochází k lovu tuleňů, aby upravily své právní předpisy a praxi směrem k „humánnějšímu“ způsobu zabíjení tuleňů. Stávající situace ohledně zabíjení tuleňů je neudržitelná a je třeba podpořit nutné změny, i když je pravomoc EU v této oblasti omezená.

4.9 EHSV poukazuje na nutnost, aby členské státy přijaly systém sankcí, které budou účinné, přiměřené a odrazující, s cílem zaručit dosah a účinnost nových právních předpisů týkajících se lovu tuleňů. Účinný systém sankcí přispěje k posílení vnitřního trhu a ochraně spotřebitelů.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Ačkoli se návrh nařízení nezabývá otázkou oprávněnosti lovu tuleňů, je vhodné, aby se EHSV vyjádřil k určitým otázkám, které se v souvislosti s tímto tématem pravidelně objevují. Za prvé je třeba jasně poukázat na to, že zabíjení tuleňů nelze definovat jako rybolovnou činnost, nýbrž se jedná o lov savců. Za druhé je sporné, zda mají tuleni vinu na ubývání mořských zdrojů, konkrétně populací tresky obecné. Toto tvrzení, na jehož základě se v některých státech snaží ospravedlnit lov tuleňů, nelze podepřít žádnou vědeckou studií. Vzhledem k složitosti mořského ekosystému toto nelze s jistotou tvrdit.

5.2 Komise ve svém návrhu nerozlišuje mezi lovem tuleňů ve velkém a malém měřítku. Tento přístup Komise je správný, pokud předpokládáme, že hlavní cíl návrhu je založen na zásadách dobrých životních podmínek zvířat. Zavedení zvláštních výjimek pro evropské země provádějící lov tuleňů v malém měřítku nelze ospravedlnit z hlediska dobrých životních podmínek zvířat a mohlo by zpochybnit mezinárodní legalitu celého návrhu.

⁽¹⁾ Úr. věst C 168, 20.7.2007, s. 42.

5.3 Kontrola v této oblasti je obzvláště těžká, složitá a provádí se ve velmi nepříznivých klimatických podmínkách. Během kontroly je třeba zjistit skutečný počet zabitých zvířat a míru dodržení příslušných právních předpisů v terénu. Systém kontroly, který je celý spravován zemí žádající o výjimku, se nezdá být nejlepším způsobem, jak zaručit jeho nezávislost. EU by měla zřídit skupinu expertů, která by prováděla kontroly na místě v zemích, které požádají o výjimku. Tuto skupinu evropských inspektorů by měla financovat země, která má zájem dovážet na trh Společenství. EU by tímto způsobem měla k dispozici více informací pro vyhodnocování účinnosti systému osvědčování a označování.

5.4 Zavedení systému osvědčování a nepovinného označování v zemích, které požádají o výjimku, je odpovědí na opakovaně vyjádřené přání evropských občanů, které bylo obsaženo ve veřejné konzultaci pořádané Komisí. Iniciativy týkající se osvědčování a označování by měly být v každém případě doprovázeny obecnými opatřeními na zákaz komercializace

produktů z tuleňů. Jinak by bylo sporné, zda lze dosáhnout cílů návrhu Komise, jimiž jsou dobré životní podmínky zvířat.

5.5 Požadavky pro osvědčování musejí být stanoveny v prováděcích předpisech nařízení s cílem přesně definovat podmínky pro osvědčování a označování. Nepřesnost měla v minulosti za následek nesprávné označování, které spotřebitele mátl a mýlilo. Je běžné, že na trhu najdeme výrobky vyrobené z produktů z tuleňů, které jsou označeny jako „tuk z mořských živočichů“ nebo „rybí tuk“. Je nezbytné, aby na označení těchto výrobků byl uveden nejen druh tuleň, z něhož pochází, ale i původ zvířete.

5.6 Výbor, který bude Evropské komisi pomáhat v procesu udělování výjimek, by měl usnadnit účast všech organizací a provozovatelů, kterých se tento postup týká.

V Bruselu dne 26. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI
